

УДК 65.012.3:368.9:37.02:616.98

Кадикова Ірина Миколаївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління проектами
в міському господарстві і будівництві
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова
ORCID: 0000-0002-3189-7231*

DOI: 10.25313/economics-2026-3-107-5

СКЛАДОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНКЛЮЗИВНИМИ СОЦІАЛЬНИМИ ПРОГРАМАМИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ОСВІТИ

Анотація. Вступ. Реалізація стратегії управління інклюзивними соціальними програмами вимагає не лише належного інституційного та інвестиційного забезпечення, а й ефективно побудованого організаційного механізму, який перетворює стратегічні цілі на конкретні управлінські дії та результати. Організаційний механізм є ключовою ланкою між концептуальними основами стратегії та її практичною реалізацією, забезпечуючи узгодженість діяльності суб'єктів управління, ефективне використання ресурсів та досягнення соціально значущих результатів. Це підкреслює необхідність детального вивчення складових організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними програмами у сфері охорони здоров'я та освіти, оскільки саме в них зосереджуються ключові соціальні ризики, пов'язані з нерівністю можливостей, обмеженим доступом до послуг та дискримінаційними практиками.

Мета. Метою статті є визначення складових організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сфері охорони здоров'я та освіти та обґрунтування їх важливості для досягнення ефективності та сталості цих програм.

Матеріали і методи. У дослідженні використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема теоретичний аналіз, логічне узагальнення, порівняльний аналіз та синтез. Теоретико-методологічною основою є положення теорії управління, принципи системного підходу, а також наукові розробки в галузі управління соціальними програмами, які враховують особливості інклюзивного розвитку в сфері охорони здоров'я та освіти. Інформаційну базу дослідження складають наукові праці вітчизняних авторів та аналітичні матеріали з проблем управління інклюзивними соціальними програмами.

Результати. У науковій статті визначено складові організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сфері охорони здоров'я та освіти та обґрунтування їх важливості для досягнення ефективності та сталості цих програм. Зроблено висновок, що складові організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сферах охорони здоров'я та освіти можуть бути розглянуті як ключові елементи, що забезпечують ефективне впровадження інклюзивних ініціатив. Інтеграція системного, процесного та стратегічного підходів у механізм дозволяє здійснювати гнучке управління, яке враховує всі аспекти соціальних потреб. Цей механізм сприяє не лише реалізації інклюзивних програм, але й забезпечує сталий розвиток інклюзивної соціальної політики, забезпечуючи довгострокові позитивні зміни в обох сферах. Його універсальність робить можливим адаптацію до різних галузей та регіональних умов, що дозволяє ефективно реагувати на змінні соціальні та економічні умови.

Авторське право © Автор(и).

Це стаття з відкритим доступом, що розповсюджується відповідно до умов ліцензії Creative Commons Attribution Ліцензія 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Перспективи. Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому вивченні взаємодії складових організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сферах охорони здоров'я та освіти та їх впливу на довгострокову ефективність інклюзивних програм.

Ключові слова: складові, організаційний механізм, реалізація, стратегія, інклюзивні соціальні програми, сфера охорони здоров'я, сфера освіти, управління.

Постановка проблеми. Реалізація стратегії управління інклюзивними соціальними програмами в організаціях потребує не лише належного інституціонального та інвестиційного забезпечення, а й чітко вибудованого організаційного механізму, здатного трансформувати стратегічні цілі та пріоритети у конкретні управлінські дії, процеси та результати. Саме організаційний механізм виступає ключовою ланкою між концептуальними засадами стратегії та її практичним втіленням, забезпечуючи узгодженість діяльності суб'єктів управління, ефективне використання ресурсів і досягнення соціально значущих результатів. Це зумовлює необхідність поглибленого дослідження складових організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сфері охорони здоров'я та освіти, які відіграють визначальну роль, оскільки саме в них концентруються ключові соціальні ризики, пов'язані з нерівністю можливостей, обмеженим доступом до послуг, дискримінаційними практиками та фрагментарністю управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні підходи до формування та реалізації стратегій управління інклюзивними соціальними програмами, а також питання їх організаційного забезпечення розглядалися у працях науковців. Серед них: О. Бетлій [1], І. Верховод [2], І. Євдокимова [3], І. Іонова [4], О. Семілетов [5], Л. Федулова [6] та ін. В роботах зазначених вчених піднято низку важливих аспектів, що стосуються формування та реалізації стратегій управління інклюзивними соціальними програмами.

Разом з тим, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, формування організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сфері охорони здоров'я та освіти залишається досить актуальним та недостатньо дослідженим питанням. Тому, визначення складових організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сфері охорони здоров'я та освіти є надзвичайно важливим для забезпечення ефективної інтеграції різних інституцій та оптимізації ресурсів, що сприяють рівному доступу до соціальних послуг для всіх верств населення.

Метою статті є визначення складових організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сфері охорони здоров'я та освіти та обґрунтування їх важливості для досягнення ефективності та сталості цих програм.

Матеріали і методи. Для досягнення поставленої мети в дослідженні використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема теоретичний аналіз, логічне узагальнення, порівняльний аналіз та синтез. Теоретико-методологічною основою є положення теорії управління, принципи системного підходу, а також наукові розробки в галузі управління соціальними програмами, які враховують особливості інклюзивного розвитку в сфері охорони здоров'я та освіти. Інформаційну базу дослідження складають наукові праці вітчизняних авторів та аналітичні матеріали з проблем управління інклюзивними соціальними програмами.

Виклад основного матеріалу. У контексті управління соціальними програмами організаційний механізм набуває особливого значення, оскільки соціальні програми характеризуються багаторівневістю, міжсекторальністю та залученням значної кількості суб'єктів із різними інтересами та управлінськими повноваженнями. За таких умов саме організаційний механізм забезпечує узгодження цілей, координацію дій, розподіл відповідальності між учасниками та інтеграцію окремих управлінських процесів у цілісну систему реалізації стратегії.

Особливої уваги потребує застосування організаційних механізмів у реалізації інклюзивних соціальних програм, для яких характерними є орієнтація на різноманітність потреб цільових груп, необхідність індивідуалізації послуг, а також поєднання соціальних, освітніх і медичних компонентів. Інклюзивність у цьому випадку зумовлює потребу в гнучких організаційних формах, горизонтальній взаємодії суб'єктів, міждисциплінарних командах і постійному зворотному зв'язку з отримувачами соціальних послуг.

Організаційний механізм реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами доцільно розглядати у тісному взаємозв'язку з іншими складовими стратегічного управління. Водночас організаційний механізм виступає інтегруючою ланкою, що поєднує інституційні умови та фінансові ресурси в єдиний процес реалізації стратегії, забезпечуючи їх практичне втілення на операційному рівні управління.

У цьому сенсі організаційний механізм виконує три взаємопов'язані функціональні ролі. По-перше, він є інструментом реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами, оскільки

визначає конкретні управлінські процедури, алгоритми дій і форми взаємодії суб'єктів. По-друге, організаційний механізм виконує функцію координатора діяльності учасників, забезпечуючи узгодженість рішень і дій між різними рівнями управління та секторами. По-третє, він виступає своєрідним «містком» між стратегічними цілями інклюзивного розвитку та повсякденною операційною діяльністю організацій у сфері охорони здоров'я та освіти.

Реалізація стратегії управління інклюзивними соціальними програмами вимагає ефективної організаційної структури, яка включає в себе цілу низку взаємопов'язаних елементів. Ці елементи створюють основу для практичної реалізації програми, забезпечуючи ефективну координацію дій між різними суб'єктами управління, інтеграцію ресурсів і належну відповідність програмам інклюзивного розвитку. Оскільки інклюзивні соціальні програми охоплюють широкий спектр учасників та потребують міжсекторальної взаємодії, кожен елемент організаційного механізму виконує певні функції, спрямовані на досягнення поставлених цілей (табл. 1).

Таблиця 1

Структурні елементи організаційного механізму реалізації інклюзивних соціальних програм

Елемент	Опис	Роль у реалізації інклюзивних програм
Суб'єкти управління	Це органи, установи та організації, що займаються управлінськими функціями: державні органи, місцеві адміністрації, медичні та освітні заклади, НГО, приватний сектор, цільові групи.	Забезпечують реалізацію програм через координацію дій, розподіл повноважень та ресурсів.
Об'єкти управління	Інклюзивні соціальні програми, послуги, процеси доступності та безбар'єрності.	Формують конкретні програми, які потребують управлінської організації та координації.
Стратегічне планування	Процес визначення цілей і напрямків розвитку інклюзивних соціальних програм на довгострокову перспективу.	Визначає основні пріоритети та цілі для досягнення інклюзії у сфері освіти та охорони здоров'я.
Організація та координація	Залучення всіх суб'єктів до реалізації програм через чітку координацію дій та розподіл функцій.	Забезпечує синхронізацію дій між різними рівнями управління і секторами.
Мотивація персоналу	Стимулювання працівників до ефективної роботи через створення умов для професійного розвитку та підтримку інклюзивної культури.	Підвищує ефективність і якість роботи персоналу, який працює з інклюзивними програмами.
Моніторинг і оцінка ефективності	Оцінка результатів і процесів інклюзивних програм через систему індикаторів результативності, а також зворотний зв'язок від учасників.	Визначає успішність реалізації програм, виявляє проблеми та пропонує шляхи їх усунення.
Зворотний зв'язок	Процес отримання і врахування думок та потреб кінцевих отримувачів послуг, а також постійний аналіз прогресу через механізми зворотного зв'язку.	Допомагає вносити корективи в стратегію для підвищення її ефективності.

Джерело: сформовано автором

Функціональні компоненти визначають основні управлінські процедури, які забезпечують безперервний процес реалізації інклюзивних програм. Вони інтегрують різні елементи системи управління, забезпечують координацію дій і створюють умови для ефективного виконання поставлених завдань.

Кожен функціональний компонент організаційного механізму має свою специфіку, яка безпосередньо впливає на результативність реалізації соціальних програм. Стратегічне планування забезпечує орієнтацію на довгострокові цілі і чітке визначення напрямків розвитку, в той час як функція координації виступає основою для взаємодії різних суб'єктів на практичному рівні [7]. Мотивація персоналу є важливою складовою, адже без належної підтримки з боку працівників соціальних та медичних установ інклюзивні програми не будуть реалізовані на достатньому рівні. Моніторинг та оцінювання результативності дають можливість оцінити ефективність програми та коригувати її в разі необхідності.

У контексті реалізації інклюзивних соціальних програм у сфері охорони здоров'я важливим аспектом є особливості організаційного механізму, які враховують різноманітні потреби пацієнтів, зокрема осіб з інвалідністю, людей похилого віку та інших вразливих категорій [8]. Впровадження інклюзивних ініціатив вимагає розвитку особливих підходів до надання медичних послуг, що базуються на принципах пацієнтоцентричності та людиноорієнтованості. У табл. 2 представлено основні складові організаційного механізму, які забезпечують ефективну реалізацію інклюзивних медичних програм.

Впровадження зазначених компонентів сприяє створенню більш доступної, ефективної та інклюзивної системи охорони здоров'я, яка враховує потреби всіх громадян, включаючи вразливі групи населення.

Таблиця 2

Основні складові організаційного механізму, які забезпечують ефективну реалізацію інклюзивних медичних програм

Компонент	Опис
Мультидисциплінарні команди	Співпраця лікарів, психологів, соціальних працівників та інших спеціалістів для комплексного підходу до лікування та реабілітації пацієнтів з інклюзивними потребами.
Маршрути пацієнтів	Розробка індивідуальних маршрутів для пацієнтів з урахуванням їхніх специфічних потреб, щоб забезпечити зручний доступ до медичних послуг.
Інтеграція медичних і соціальних послуг	Взаємодія між медичними, соціальними та реабілітаційними послугами для створення комплексної підтримки пацієнтів з інклюзивними потребами.
Роль електронного здоров'я	Використання цифрових платформ та електронного здоров'я для покращення доступу до медичних послуг, в тому числі для осіб з обмеженими можливостями.
Управління якістю та безпекою	Забезпечення високих стандартів якості та безпеки медичних послуг для пацієнтів з інклюзивними потребами, включаючи моніторинг ефективності програм.

Джерело: сформовано автором

Інклюзивні програми в освіті спрямовані на забезпечення рівних можливостей для навчання всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних чи психоемоційних особливостей. Формування ефективної організаційної системи в освіті передбачає створення середовища, де кожен учень отримує підтримку, необхідну для розвитку його потенціалу. Це включає як адаптацію освітнього процесу, так і надання відповідної допомоги на всіх етапах навчання. У табл. 3 відображено основні функціональні компоненти організаційного механізму, які є ключем до успішної реалізації інклюзивних програм у сфері освіти.

Таблиця 3

Основні компоненти організаційного механізму, які забезпечують ефективну реалізацію інклюзивних програм у сфері освіти

Компонент	Опис
Інклюзивне освітнє середовище	Створення рівних умов для навчання всіх дітей, зокрема для дітей з особливими освітніми потребами, що сприяє інтеграції всіх учнів у навчальний процес.
Командний підхід	Взаємодія педагогів, асистентів вчителів, психологів та батьків для забезпечення комплексного підходу до навчання учнів з інклюзивними потребами.
Індивідуальні освітні траєкторії	Розробка персоналізованих планів навчання для кожного учня з урахуванням його особливих потреб і можливостей для досягнення максимального розвитку.
Міжвідомча взаємодія	Співпраця між освітніми закладами, соціальним захистом та охороною здоров'я для забезпечення комплексної підтримки учнів з особливими освітніми потребами.
Роль керівника закладу освіти	Керівник навчального закладу як менеджер інклюзії, відповідальний за створення інклюзивної культури та ефективну координацію між учасниками навчального процесу.

Джерело: сформовано автором

Одним із головних результатів ефективної реалізації інклюзивних програм є створення інклюзивного освітнього середовища, що забезпечує рівні умови для розвитку всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних, психологічних чи соціальних характеристик.

Ефективна реалізація стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сфері охорони здоров'я та освіти потребує побудови цілісної системи координації, моніторингу та оцінювання результативності, що забезпечує зворотний зв'язок між стратегічними цілями, управлінськими рішеннями та фактичними соціальними результатами. Така система виступає ключовим інструментом адаптивного управління та підвищення соціальної ефективності державної політики інклюзії.

Система індикаторів результативності стратегії має багаторівневий характер і охоплює стратегічний, програмний та операційний рівні управління. Вона формується з урахуванням принципів релевантності, вимірюваності, порівнюваності та чутливості до змін у соціальному середовищі (табл. 4).

Такий підхід дозволяє здійснювати комплексну оцінку реалізації стратегії з позицій не лише управлінської ефективності, а й соціальної значущості.

Оцінювання результативності інклюзивних соціальних програм не може обмежуватися фінансово-економічними показниками. Ключовим критерієм виступає соціальний ефект, який проявляється у розширенні доступу до базових соціальних благ, зростанні рівня соціальної справедливості та підвищенні людського потенціалу. Соціальна віддача від реалізації стратегії полягає у:

Таблиця 4

Система індикаторів моніторингу та оцінювання реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами

Група індикаторів	Змістовна характеристика	Приклади індикаторів	Управлінський рівень застосування
Вхідні індикатори (ресурсні)	Характеризують обсяг, структуру та достатність ресурсного забезпечення інклюзивних соціальних програм	– частка фінансування інклюзивних програм у загальному бюджеті галузі; – кількість підготовлених фахівців з інклюзивної освіти та охорони здоров'я; – наявність спеціалізованих підрозділів, координаційних рад, нормативних актів	Стратегічний, програмний
Процесні індикатори (управлінські)	Відображають якість організації управлінських процесів, міжвідомчої взаємодії та реалізації інклюзивних заходів	– рівень міжсекторальної координації (охорона здоров'я — освіта — соціальний захист); – доступність інфраструктури та послуг; – дотримання стандартів інклюзії в закладах	Програмний, операційний
Результативні індикатори (прямі результати)	Характеризують ступінь досягнення цілей інклюзивних програм і охоплення цільових груп	– частка осіб з інвалідністю та вразливих груп, охоплених програмами; – рівень доступу до інклюзивних освітніх і медичних послуг; – показники якості послуг	Програмний
Індикатори впливу (соціальні ефекти)	Фіксують довгострокові соціальні зміни та суспільну цінність реалізації стратегії	– зниження соціальної нерівності у доступі до послуг; – покращення якості життя бенефіціарів; – рівень соціальної інтеграції та самостійності осіб з інвалідністю	Стратегічний

Джерело: сформовано автором

- зменшенні соціальних ризиків і витрат у довгостроковій перспективі;
- підвищенні рівня самостійності та залученості бенефіціарів;
- формуванні інклюзивного соціального середовища у закладах освіти та охорони здоров'я;
- посиленні довіри до інститутів публічної влади.

Використання підходів соціальної оцінки (зокрема, елементів соціальної віддачі інвестицій) дозволяє аргументувати доцільність інклюзивних програм як інструменту сталого соціального розвитку.

Система моніторингу та оцінювання виконує не лише контрольну, а й коригувальну функцію. На основі отриманих даних формуються управлінські рішення щодо адаптації стратегічних цілей, інструментів і ресурсного забезпечення інклюзивних програм. Механізми корекції стратегії передбачають:

- регулярний перегляд індикаторів та цільових значень;
- коригування програмних заходів відповідно до змін потреб цільових груп;
- перерозподіл ресурсів між секторами та рівнями управління;
- інституційне навчання органів публічної влади на основі результатів оцінювання.

Такий підхід забезпечує гнучкість стратегії та її відповідність динаміці соціально-економічних процесів.

Важливою складовою оцінювання результативності є залучення широкого кола стейкхолдерів: органів публічної влади, закладів охорони здоров'я та освіти, громадських організацій, професійних спільнот, а також безпосередніх отримувачів інклюзивних послуг. Участь стейкхолдерів забезпечує:

- підвищення об'єктивності оцінювання;
- урахування реального досвіду бенефіціарів;
- формування спільної відповідальності за результати реалізації стратегії;
- посилення соціального діалогу у сфері інклюзії.

Застосування партисипативних підходів до оцінювання сприяє підвищенню легітимності управлінських рішень та ефективності стратегічного управління.

Прозорість і підзвітність є базовими принципами координації, моніторингу та оцінювання реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами. Вони передбачають відкритість інформації про цілі, ресурси, хід реалізації та результати програм, а також чітке визначення відповідальності суб'єктів управління. Реалізація цих принципів забезпечується через:

- публічне звітування про результати моніторингу;
- доступність даних для громадського контролю;
- використання цифрових інструментів збору та аналізу інформації;
- інституціоналізацію процедур незалежного оцінювання.

У сукупності це сприяє підвищенню довіри до політики інклюзії та створює умови для сталого розвитку інклюзивних соціальних програм у сфері охорони здоров'я та освіти.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, складові організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сферах охорони здоров'я та освіти можуть бути розглянуті як ключові елементи, що забезпечують ефективне впровадження інклюзивних ініціатив. Інтеграція системного, процесного та стратегічного підходів у механізм дозволяє здійснювати гнучке управління, яке враховує всі аспекти соціальних потреб. Цей механізм сприяє не лише реалізації інклюзивних програм, але й забезпечує сталий розвиток інклюзивної соціальної політики, забезпечуючи довгострокові позитивні зміни в обох сферах. Його універсальність робить можливим адаптацію до різних галузей та регіональних умов, що дозволяє ефективно реагувати на змінні соціальні та економічні умови.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому вивченні взаємодії складових організаційного механізму реалізації стратегії управління інклюзивними соціальними програмами у сферах охорони здоров'я та освіти та їх впливу на довгострокову ефективність інклюзивних програм.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Бетлій О. Соціальна політика в Україні у воєнний час: 2022–2023 роки. За ред. В. Мовчан. — Аналітична записка Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, К. липень 2023. URL: <https://www.kas.de/uk/web/ukraine/einzeltitel/-/content/social-na-politika-v-ukraini-u-voennij-cas-2022-2023-roki> (дата звернення: 12.01.2026).
2. Верховод І. Соціальна сфера як економічна категорія та основа соціального розвитку. *Економічні горизонти*. 2023. 1(23). С. 92–105. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(23\).2023.273652](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(23).2023.273652)
3. Євдокимова І. А. Ефективність соціальних програм як інструментів соціального захисту населення. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2009. С. 881, 190–194.
4. Іонова І. М. Проектна діяльність у роботі спеціалізованих соціальних служб. *Педагогічні науки. Збірник наукових праць*. 2016. Том 2, Вип. LXXIV. 127–131.
5. Семілетов О. С. Інклюзивна політика в Україні: проблеми та перспективи соціальної інтеграції осіб з інвалідністю. *Вісник національного університету цивільного захисту України: Серія «Державне управління»*. 2024. № 2(21). С. 247–256. DOI: 10.52363/2414-5866-2024-2-29
6. Федулова Л. І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку. *Економіка: реалії часу*. 2016. № 3 (25). С. 56–65.
7. Прогнімак О. Д. Інклюзивний розвиток України: Перешкоди VS перспективи. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1. С. 187–197.
8. Соловійова О. М. Доступність медичної допомоги. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 4. С. 109–112. URL: http://lsej.org.ua/4_2017/30.pdf (дата звернення: 12.01.2026).

References

1. Betlii, O. (2023) *Sotsialna polityka v Ukraini u voiennyi chas: 2022–2023 roky*. In: Movchan, V. (ed.). *Analitichna zapyska Instytutu ekonomichnykh doslidzhen ta politychnykh konsultatsii*. Kyiv, July 2023. Available at: <https://www.kas.de/uk/web/ukraine/einzeltitel/-/content/social-na-politika-v-ukraini-u-voennij-cas-2022-2023-roki>
2. Verkhovod, I. (2023) 'Sotsialna sfera yak ekonomichna katehoriia ta osnova sotsialnoho rozvytku', *Ekonomichni horyzonty*, 1(23), pp. 92–105. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(23\).2023.273652](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(23).2023.273652)
3. Yevdokymova, I. A. (2009) 'Efektyvnist sotsialnykh prohran yak instrumentiv sotsialnoho zakhystu naseleennia', *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina*, pp. 190–194.
4. Ionova, I. M. (2016) 'Proektna diialnist u roboti spetsializovanykh sotsialnykh sluzhb', *Pedahohichni nauky. Zbirnyk naukovykh prats*, Issue LXXIV, Vol. 2, pp. 127–131.
5. Siemilietov, O. S. (2024) 'Inkliuzyvna polityka v Ukraini: problemy ta perspektyvy sotsialnoi intehtatsii osib z invalidnistiu', *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy: Seriiia "Derzhavne upravlinnia"*, 2(21), pp. 247–256. <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2024-2-29>
6. Fedulova, L. I. (2016) 'Inkliuzyvni innovatsii v systemi sotsialno-ekonomichnoho rozvytku', *Ekonomika: realii chasu*, 3(25), pp. 56–65.

7. Prohnyimak, O. D. (2018) 'Inklyuzyvnyi rozvytok Ukrainy: Pereshkody VS perspektyvy', *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 1, pp. 187–197.
8. Soloviova, O. M. (2017) 'Dostupnist medychnoi dopomohy', *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 4, pp. 109–112.
Available at: http://lsej.org.ua/4_2017/30.pdf

Дата першого надходження статті до видання: 25.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації: 05.03.2026

Kadykova Iryna*PhD (Management and Economics),**Associate Professor,**Associate Professor of the Department of
project management in urban economy and
construction**O.M. Beketov National University of
Urban Economy in Kharkiv*

COMPONENTS OF THE ORGANIZATIONAL MECHANISM FOR IMPLEMENTING THE STRATEGY OF MANAGING INCLUSIVE SOCIAL PROGRAMS IN THE SPHERES OF HEALTHCARE AND EDUCATION

Summary. *Introduction.* The implementation of the strategy for managing inclusive social programs requires not only adequate institutional and investment support but also an effectively structured organizational mechanism that translates strategic goals into specific management actions and results. The organizational mechanism serves as the key link between the conceptual foundations of the strategy and its practical implementation, ensuring the coordination of the activities of management entities, efficient resource use, and the achievement of socially significant outcomes. This highlights the need for a detailed study of the components of the organizational mechanism for implementing the strategy of managing inclusive programs in the fields of healthcare and education, as these are where key social risks, such as inequality of opportunities, limited access to services, and discriminatory practices, are concentrated.

Purpose. The aim of the article is to define the components of the organizational mechanism for implementing the strategy of managing inclusive social programs in the fields of healthcare and education, and to justify their importance for achieving the effectiveness and sustainability of these programs.

Materials and Methods. The study employs a range of general scientific and specialized methods, including theoretical analysis, logical generalization, comparative analysis, and synthesis. The theoretical and methodological foundation is based on the principles of management theory, the systemic approach, and scientific developments in the field of social program management, which consider the specifics of inclusive development in healthcare and education. The information base of the research consists of scientific works by domestic authors and analytical materials on the management of inclusive social programs.

Results. The article defines the components of the organizational mechanism for implementing the strategy of managing inclusive social programs in the fields of healthcare and education, and justifies their importance for achieving the effectiveness and sustainability of these programs. The conclusion is made that the components of the organizational mechanism for implementing the strategy of managing inclusive social programs in the fields of healthcare and education can be considered as key elements ensuring the effective implementation of inclusive initiatives. The integration of systemic, process, and strategic approaches into the mechanism enables flexible management that takes into account all aspects of social needs. This mechanism not only supports the implementation of inclusive programs but also ensures the sustainable development of inclusive social policy, fostering long-term positive changes in both sectors. Its universality allows for adaptation to different industries and regional conditions, enabling effective responses to changing social and economic circumstances.

Prospects. The prospects for further research lie in a deeper study of the interaction between the components of the organizational mechanism for implementing the strategy of managing inclusive social programs in the fields of healthcare and education, and their impact on the long-term effectiveness of inclusive programs.

Key words: components, organizational mechanism, implementation, strategy, inclusive social programs, healthcare sector, education sector, management.